

УТЮЖ І.Г.

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри суспільних дисциплін
Запорізького державного медичного університету
(м. Запоріжжя, Україна), e-mail: utyh13@ukr.net

СПИЦЯ Н.В.

кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри суспільних дисциплін
Запорізького державного медичного університету
(м. Запоріжжя, Україна), e-mail: nspitsa@meta.ua

РЕАЛІЗАЦІЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ЧАСУ

Анотація

В статті досліджуються актуальні проблеми сучасної вищої освіти яка зазнає великих трансформацій пов'язаних із глобальною технізацією всіх галузей буття сучасної людини. Дегуманізація сучасного світу робить новий виклик викладачам гуманітарних та філософських дисциплін, коли виникає актуальна потреба знову нагадати суспільству, як глобальному, так і вітчизняному про місце гуманітарних наук у сучасному житті. Адже без їх регуляторної, в суспільному значенні, ролі дегуманізація досягне точки неповернення.

*Особливість статті виражена в прийнятті методологічної дуальності яка стала можливою у філософській традиції **постмодернізму**, коли однаково корисними можуть виявитись екзистенціальна та прагматична, позитивістка та феноменологічна методологічні бази.*

***Наукова новизна статті** полягає у тому, що на прикладі Запорізького державного медичного університету демонструється практична реальність введення нових технологій у вищу освіту та формування на їх базі життєво необхідних для повноцінного розвитку суспільства гуманістичних технологій,*

які стають механізмами трансформації недоліків інновацій вищої системи освіти у переваги.

Ключові слова: *дегуманізація, технологізація, технології, гуманістичні технології, практико-орієнтована освіта, он-лайн курси.*

Дегуманізація глобальної реальності є, нажаль, тією особливістю сучасного світу яку важко заперечити та, здається, неможливо зупинити. В першу чергу саме вона визначає **актуальність проблематики** нашого дослідження. Людина з її гуманістичними цінностями зникає поступаючись безособовій технології, бездушній технократії нової реальності. Процеси дегуманізації ми спостерігаємо у всіх сферах життя і вони не просто замінюють цінності та етичні основи існування сучасної людини інноваціями науково-технічного прогресу, а, в першу чергу, повністю руйнують мораль та людську розумність, яка завжди була підґрунтям будь якого інституту людського буття у будь яку, навіть найбуремнішу епоху. Відбувається так зване «розлюднення» реальності де людині взагалі більше немає місця.

Постановка проблеми та стан її вивчення. Процеси дегуманізації торкнулися і сфери освіти. Якщо «розлюднення» відбудеться на всіх рівнях освіти останнє, що можна буде констатувати – історія людства закінчилася і навіть не в традиціях Фукуями, а набагато страшніше – Людини більше не існує. В цьому контексті ми приречені повернутися в часи декартівського розуміння живої істоти як «машини», яка позбулася єдиної підстави називатися Людиною, адже за неї мислить технологія, а вона більше не є ані мислячою істотою, ані істотою, яка відчуває, має почуття. Виникає над актуальна потреба знову нагадати суспільству, як глобальному, так і вітчизняному про місце гуманітарних наук у сучасному житті. Адже без їх регуляторної, в суспільному значенні, ролі дегуманізація досягне точки неповернення, а нам є що втрачати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою впровадження та реалізації гуманітарних технологій в освіту займалися багато вітчизняних та всесвітньовідомих дослідників. Серед вітчизняних можна говорити, в першу

чергу, про київську філософську школу: В. Андрущенко, Л. Губерський, В. Кремень, І. Предборська, С. Пролєєв та ін. Серед тих, хто досліджував гуманістичний контекст освіти варто зазначити Ж. Бодріяра, Ж. Ліповецьки, М. Фуко, О. Огурцова, М. Епштейна. Якщо акцентувати проблематику сучасної освіти на тлі технологізації, то нашій роботі стали корисними дослідження Еріка Шмідта та Реймонда Курцвейла.

Мета даної статті полягає в тому, щоб зафіксувати найактуальніші проблеми сучасної вищої освіти, пов'язані з інноваціями, введенням нових технологій в освітній процес та, на прикладі конкретних реалій одного з вищих навчальних закладів України, показати яким чином пом'якшити проблемні моменти, або ж взагалі трансформувати недоліки та вади сучасних інновацій вітчизняної вищої системи освіти у переваги.

Виклад основного матеріалу. Виведення Людини «за дужки» в освіті та медицині є одним з найнебезпечніших моментів глобалізованого світу де через невеликий проміжок часу ми можемо стати свідками втрати смислів та цінностей без яких втрачається і сама Людина. Технократична реальність диктує нам свої вимоги – замінити Людину, що мислить, відчуває, співчуває на істоту з повною відсутністю почуттів, моралі та елементарних людських цінностей. Але, для людства в цілому, це прагнення є метафізичним злочином. Чергова перебудова глобальних умов існування може «розчавити» людину під тиском технологій, які змінять саму сутність Людини та суспільства. Такі зміни доведуть людство не просто до бодріярівського «суспільства споживання», але й підуть далі – до споживацького рабства, деградації суспільства на рівень нової архаїки, де немає місця гуманізму, милосердю, любові та турботі. Першу хвилю таких процесів ми вже мали «задоволення» спостерігати з середини ХХ ст., коли фашизм, нацизм в особі тоталітарних режимів зробили страшну і криваву спробу знищити Людину. Зараз, разом із активним зростанням науково-технічних досягнень вже немає потреби в кривавих війнах, щоб збудувати суспільство без Людини в метафізичному сенсі. Нажаль, ті, хто сліпо впроваджує нові технології з метою позбутися Людини метафізично або ж

взагалі не розуміють всю шкідливість своїх дій, або ж вони вже позбулися моралі в собі і не замислюються над тим, як будуть жити наступні покоління і чи виживуть вони взагалі.

На тлі технократичних загроз в глобальному суспільстві розгортаються інші події, які самі по собі не можуть нести загрози, а навпаки спрямовані на покращення ситуації і оптимізацію роботи певних інститутів та систем. Напрямки змін освітнього простору можна виявити, базуючись на матеріалах глобальних проєктів, які створюються на підґрунті потужних світових університетів та громадських організацій (як приклад: Global Education Futures, The Global Future Education Foundation and Institute , Our World in Data)[1, 2, 3], що були створені для дослідження існуючого стану речей та формування нової реальності глобального освітнього простору. Серед основних цілей розвитку освіти майбутнього – розвиток навичок, які дозволяють людині завжди бути конкурентоспроможною в реальності, що постійно змінюється. Прогнози щодо подальшого майбутнього глобалізованого суспільства виглядають приблизно так:

1. Стандарти екології, технологічні особливості та фінансування з часом буде тільки посилювати тиск як на Людину в цілому, так і на освіту. Це може привести до необхідності реструктуризації управління освітою на глобальному рівні.
2. Очевидно, що стрімкий розвиток технологій призведе до змін на соціальному рівні і, в цілому, до 70 відсотків тих професій, які зараз є традиційними для глобального суспільства поступово втрачатимуть свою актуальність. Натомість, можуть з'явитися нові професії потреба в яких зростатиме.
3. Розвинуті економічно та соціально країни дедалі більше будуть створювати нові галузі для підсилення національної конкурентоспроможності, а зміни у всіх сферах економіки, політики та соціального життя дедалі більше прискорюватись і ускладнюватись [4].

Тому, освіта майбутнього вже зараз має максимально чітко врахувати всі зміни та шукати відповіді на виклики. А саме, в першу чергу задовольняти професійні стандарти глобального характеру, які визначаються міжнародними ринками. Негнучкі системи індустріальної та професійної освіти мають зазнати активних змін, щоб відповідати на всі виклики сучасності. Практико-орієнтована освіта має створити нові методи та інструменти. Крім того, з'являються нові форми освіти, а саме – освітні платформи за якими, скоріше за все велике майбутнє вищої освіти.

Маємо розкрити для себе одне з найактуальніших питань – чому ми навчаємо майбутніх фахівців, а відповідь на дане питання дає нам підказки і на інше – як саме ми маємо вчити? Що має та в змозі робити сучасний викладач філософії у системі вищої освіти? Сьогодні, на превеликий жаль, гуманітарне знання знаходиться у певному занепаді і це не тільки вітчизняні реалії, це – ознака часу глобального рівня. Привернути увагу до гуманітарних предметів сьогоднішніх студентів, які керуються у своєму навчанні прагматичними чинниками, здавалося б просто нереально. Чи варто звертати увагу студентів до філософії та інших дисциплін, які можна віднести до гуманістично-спрямованих? Мабуть що так. «П. Слотердайк привертає нашу увагу до Європи XIV ст. коли епідемія чуми нівелювала важливість філософії і медицини, адже ні перша ні друга не були в змозі зупини трагедію, або хоча б заспокоїти і втішити. Тоді, єдиним засобом вижити стали розповіді. ...Можливо, за філософією дещо забута місія в душі С. Боеція на новий лад – розраджувати та втішати»[5, с. 146].

М. Епштейн у своїй роботі «Від знання до творчості» зазначає і дає відповідь на питання «чому гуманітарні науки, в першу чергу філософія не презентують ніяких ініціатив для реалізації на прикладному рівні?». Гуманітарні дисципліни просто не мають, не володіють і не опікуються технологіями. Це схоже на існування фізики, біології або хімії в якості фундаментальних наук без всілякого їх практичного використання, начебто фундаментальні науки існують як самоціль і природу людина досліджує тільки

заради самого процесу, а не за для трансформації природи. «В такому стані зараз знаходяться гуманітарні науки. Вони вивчають людину і всі галузі культурної діяльності, але при цьому самі залишаються пасивними, тому що в них немає своїх технологій. Вони вивчають творчість, але самі нічого не створюють» [6, с. 6]. Так само філософія намагається пізнати першопричини, першопринципи, формулює і досліджує універсальні поняття реальності, але не намагається втрутитись у реальний світ, не надає нам нових принципів для створення певної нової реальності. Автор впевнено констатує, що дослідницька діяльність сучасного гуманітарія більшою мірою трансформується у творчість винахідника і така зміна є результатом активного впровадження в повсякденне життя, в науку і освіту нових технологій, які вимагають конструктивного мислення.

Природничі науки вже досягли того рівня знань, коли кількість накопиченої та проаналізованої інформації дає змогу науковцям активно синтезувати знання і, відповідно, ставати співтворцями реальності. Мабуть, найяскравіше це реалізується у медицині – поступово досліджуючи людину як біологічну істоту, медицина почала сама створювати цю істоту, синтезувати її із штучних матеріалів, і загалом – формувати зовсім нову реальність нової людини. Щодо гуманітарних дисциплін, їх представники не можуть і не бажають (а, можливо, побоюються) створювати нову реальність, нову культуру, мову, світогляд. Вони звикли констатувати, аналізувати, але не синтезувати. «Найбільший парадокс гуманітарних наук полягає в тому, що вивчаючи творчий потенціал культури, вони в найменшому ступені реалізують цей потенціал безпосередньо у своїй діяльності» [6, с. 8].

Ми, викладачі гуманітарних дисциплін реально включені у складний соціальний процес тотальної технізації та тотального споживання де «зваблювання і спокуса» – основні технології сучасної освіти, де академічна лекція поступилася місцем акторському перформансу і сама освіта перероджується більше на симулятивний процес в якому гра стала методом навчання. Тому, ми дуже добре усвідомлюємо особливості сучасного студента з

яким працюємо, розуміємо, що зможемо реалізувати своє завдання тільки за умови особистої трансформації: з дослідників – збирачів інформації на творців – авторів нової реальності освіти з новими технологіями.

Що саме маємо враховувати у вищій освіті в першу чергу для задоволення основних потреб майбутнього? Спробуємо розглянути декілька моментів на прикладі вищої медичної освіти, а саме – освіти у Запорізькому державному медичному університеті. На нашу думку, доречним буде розкрити два основні напрямки завдяки яким ЗДМУ активно входить в світову мережу гравців вищої медичної освіти, які вчаться швидко і продуктивно давати відповіді на виклики сучасності. Адже, ми не просто переходимо від однієї парадигми розвитку університету до іншої, ми спостерігаємо велику диверсифікацію університетських моделей і маємо створювати цю нову реальність разом. Частиною такої нової освітньої реальності, авторами якої є творчий тандем керівництва вишу та викладачів кафедр гуманітарного спрямування є по-перше: он-лайн курси, що забезпечують реалізацію нових освітніх проектів глобального освітнього простору без яких важко уявити собі сучасний вищий навчальний заклад та, по-друге: практико-орієнтовна освіта, освіта для дорослих, яка в свою чергу реалізується в двох напрямках:

- а) освітня програма підготовки докторів філософії PhD;
- б) проект «Школа молодого викладача».

Прогресивний розвиток будь-якої соціальної системи забезпечується тим, що вона не просто вчасно надає адекватні відповіді на виклики, але і здійснює «кроки на випередження». В системі вищої медичної освіти сьогодні відбуваються зміни, що дають можливість реалізовувати нові ідеї. Зокрема, в Запорізькому державному медичному університеті створено технічний та креативно-педагогічний простір для інновацій.

Існує розхожа думка, що нинішні студенти стали гірше, примітивніше, що масовизація освіти знижує їх мотивацію до навчання, із аудиторій університетський світ все більше і більше переміщується у віртуальний простір. В такій ситуації важливо, щоб студенти вчилися в процесі постійних

комунікацій як в аудиторному, так і в віртуальному просторі. Концепція сформована нами на основі хмарно-орієнтованого освітнього середовища кафедр ЗДМУ; активно втілюються в навчальний процес спеціальні технології, вебінари і скайп-зв'язок. Сучасні студенти все більше розуміють, що їх інтелектуальний потенціал і знання, які вони отримують, повинні знаходити практичне використання в реальному житті.

Викладання дисциплін за допомогою мультимедійної презентації стало нормою. В цій системі технологій використовуються текстові матеріали, малюнки, слайд-шоу, аудіо-супровід, відео фрагменти, анімація та графіка. Використання повного спектру мультимедійних технологій на лекціях дозволяє оптимізувати процес. Викладання стає артистичним перформансом, де лекція не є рутиною. До речі, лекція, яка, завдяки майстерності викладача може перетворитися на творчу виставу не відбулася б без використання нових технологій. Адже, студент має заздалегідь переглянути матеріали з теми майбутньої лекції, що виставлені на електронній сторінці кафедри в рамках сайту університету. Тоді, студент перестає бути простим слухачем та спостерігачем, він стає учасником лекції, як особливої, захоплюючої події, а за таких умов його когнітивні можливості підвищуються в декілька раз і осмислення та запам'ятовування матеріалу стає очевидним «побічним ефектом» такої роботи. Саме про це говорив Е. Фромм у своїй праці «Мати або бути». Студент не з'являється на лекцію в стані «*tabula rasa*», він вже має цікавість, питання, вже має певні сумніви які бажає конкретизувати і розв'язати. Після такої творчої роботи разом, де, завдяки новим технологіям формується, створюється нова реальність, студент не просто сприймає свій конспект, як майно, що стане в нагоді під час підготовки до заліку, він – реально існує у світі знань, як в реальності, що була створена ним самим разом із викладачем. Такою реальністю знань легше, приємніше насолоджуватись, такі знання не потрібно зазубрювати.

Окремої уваги варте он-лайн навчання, що запроваджене у ЗДМУ. Університет забезпечив реалізацію індивідуальних траєкторій в навчальній

діяльності: студент отримує можливість проектування ситуацій успіху в навчанні, де вирішує не система (деканат, викладач), що вчити, а сам студент.

Саме тому, на кафедрі суспільних дисциплін ЗДМУ розроблено і впроваджено 19 онлайн-курсів з різних філософських і історичних дисциплін та започатковано традицію забезпечувати студентам не тільки інформаційний контент з дисциплін за вибором, але й безпосереднє спілкування з викладачем та іншими студентами, які обрали ті самі курси. Чому виникла реальна необхідність персоніфікованого спілкування?

Як показав проведений на нашій кафедрі моніторинг якості онлайн-освіти, більшість студентів зазначають, що онлайн-освіта, доволі часто нагадує симуляцію. Адже освіта повинна змінювати, давати нове, допомагати вирішувати свої проблеми. А онлайн-курси, на думку студентів, дають поверхневі знання тому що відсутня кооперація з людьми. Як зазначає наша молодь, справжні знання виникають тільки під час серйозної конкуренції з іншими. Тому, на кафедрі ми запровадили систему колоквіумів, де студенти зустрічаються і обговорюють найцікавіші, найактуальніші питання з якими до того ознайомилися на платформі edX. «Одним із механізмів персоналізації Ж. Липовецькі вважає «спокусу», яка розуміється як особлива стратегія, що пронизує всі рівні постмодерніського суспільства, у тому числі й освіту, що проявляється в постійному упорі на «особисте бажання» і «вільний вибір» індивіда [7, с. 110].

До речі, сьогодні МОН України впроваджує «новий» концепт дуальної освіти, хоча в нашому університеті він вже давно не новий. Адже, дуальна система опанування курсу за вибором передбачає формування компетентностей для майбутнього фахівця, де теоретична частина підготовки проходить на базі edX, а практична в аудиторії з викладачем.

Якщо конкретизувати перелік сучасних компетентностей, то серед них будуть не тільки формування системи критичного мислення, а й формування міжгалузевої комунікації, управління проектами та процесами. В цьому контексті можна відмітити щільну інтегрованість з медициною більшості

наших курсів, зокрема, «Деонтологія в медицині», «Етичні проблеми в медицині», «Філософія медицини», «Філософія науки та медицини. Етика та методологія наукового дослідження» (освітня програма для PhD), «Теорія пізнання та медицина», «Соціологія та медична соціологія».

Диверсифікація моделі університету відбувається не тільки в сегменті роботи із студентами, а й на рівні освіти дорослих.

Відповіддю на глобальні запити в рамках практико-орієнтованої освіти в нашому університеті запроваджено інститут наставництва в проекті «Школа молодого викладача», відповідально зазначаючи, що це єдиний в Україні проект в вищій медичній освіті (в умовах загального скорочення гуманітарної освіти та позбавлення її гуманістичної складової, наш університет навпаки надає великої уваги підготовки талановитого викладача).

Наші молоді вчені знаходяться в центрі подій, готові працювати в сучасних, часто парадоксальних умовах: дефіциту часу і коштів, надлишку інформації, тощо. Безумовно, в українському університеті існують дисципліни, які дають загальне розуміння аспіранту про педагогічну діяльність, але усвідомлення необхідності таких знань приходить тільки тоді, коли аспірант встає за кафедру (від підготовки лекційно-практичних занять до конфліктної ситуації в аудиторії). Тоді і виникає життєва потреба отримати допомогу, швидко знайти необхідну інформацію і, загалом, підтримку і пораду від наставника. Дана об'єктивна реальність привела до прогресивного управлінського рішення запровадити проект «Школи молодого викладача». Реалізацію і впровадження цього проекту було покладено на нашу кафедру суспільних дисциплін і кафедру культурології і українознавства від розробки унікальної (в системі вищої медичної освіти) програми до майстер-класів на зустрічах з нашими колегами.

Молодим викладачам ми підібрали виключно прикладний матеріал з формування педагогічної майстерності: від соціально-філософського дискурсу до психолого-педагогічного. Були використані наступні методичні форми: тренінги, ділові ігри, розв'язання ситуативних завдань. На лекціях та

практичних заняттях ми презентували необхідну інформацію в рамках трьох модулів з реалізацією конкретних тем: 1). Логіко-філософський практикум риторичної та комунікативної компетентності; 2). Психолого-педагогічна та методична підготовка молодого викладача; 3). Конфліктологія в сучасній вищій освіті. Розвиток креативного мислення. Серед занять, які розкривають вищезазначені навчальні модулі варто відмітити: «Логічні основи аргументації», «Особливості та техніка ораторського мистецтва. Риторичні фігури оратора», «Форми мовної комунікації (діалог, монолог). Суперечка як різновид мовної комунікації. Стратегія і тактика аргументації», практикуми з визначення психолого-типологічних комунікативних властивостей особистості молодого викладача та практикум з культури професійного мовлення, «Мовленнєво-комунікативний тренінг», «Особистість та маси: особливості поведінки в контексті вищої школи. Соціальна психологія на допомогу організації взаємодії викладача та студента», «Особливості університетської освіти в умовах глобалізації. Діалог філософії та науки в культурах Заходу та Сходу» та інші.

Масштаб особистості, професіональна кваліфікація та індивідуальні особливості особистості: характер, інтуїція, вміння обирати пошукові стратегії, навіть просто смак до життя – все впливає на вибір молодого викладача щодо моделі реальності, в першу чергу – професійної. Саме такого професіонала має готувати сучасний університет, саме такий професіонал має працювати в сучасному виші. Адже такий професіонал – найвища соціальна цінність, а підґрунтям для його підготовки завжди мають залишатися соціально-гуманітарні дисципліни, безумовну першість яких очолює Філософія. М. Шелер у своїй праці «Соціологія знання» охарактеризував саме таку модель сучасного університету, як ідеальну.

Висновки. Швидкий розвиток інформаційних технологій, їх тотальне впровадження в життя людини з неминучістю створює нові виклики і в той самий час відкриває горизонти нових можливостей перед освітньою галуззю. Тому, усвідомлюючи активний глобальний розвиток освіти Запорізький

медичний університет конкретними формами роботи доводить, що він не є учнем, або тим, хто наздоганяє, він – реальний засновник, творець, «трендсеттер» реальності та майбутнього вищої медичної освіти, адже сам формує та впроваджує гуманістичні технології в освіту.

Гуманітарні науки сьогодні, як для університетів, так і для сучасного суспільства, є «методологічним регулятивом» розвитку. Регулятивом виступає філософська культура особистості яка формується і розвивається через аналітику, критику ідеалів, норм культури мислення, що формуються в повсякденному житті. Збереження в освітньому дискурсі соціо-гуманітарних, філософських дисциплін – можливість сформувати людський світогляд як онтологічний чинник, який спрямовує буття людини.

Сучасна освіта не тільки отримала велику кількість нових технологічних засобів якими має навчитися користуватися з оптимальним результатом. Вона сама стає політичною, терапевтичною, соціальною технологією. І викладачам гуманітарних дисциплін варто враховувати це та використовувати нові технології задля того, щоб уникнути катастрофи глобальної дегуманізації. Якщо гуманітарні дисципліни отримують шанс від безособових технологій, ним варто скористатися для того, щоб з пасивних спостерігачів-дослідників перетворитися на активних творців нової реальності де головне місце завжди залишатиметься за Людиною.

Перспектива подальшого вивчення проблеми полягає у поступовому розширенні механізмів формування гуманістичних технологій та їх активному впровадженні в освітній простір, що має відновити важливість позиції гуманітарних дисциплін в суспільстві та надасть людству нових можливостей запобігти глобальній дегуманізації.

Список посилань

1. Global Education Futures <https://edu2035.org/#about>
2. The Global Future Education Foundation and Institute <http://global-future-education.org>

3. Our World in Data <https://ourworldindata.org/projections-of-future-education>
4. Лукша П. В ожидании «девятого вала»: компетенции и модели образования для 21 века. <https://vbudushee.ru.pdf>
5. Утюж І. Г. Спиця Н. В. Викладання філософії в медичних ВНЗ України: виклики сучасності. / Ірина Утюж, Наталя Спиця //Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку): матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ (Тернопіль, 18–19 трав. 2017 р.): у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль: ТДМУ, 2017. – Т. 2. – С. 146.
6. Эпштейн М.Н. От знания – к творчеству. Как гуманитарные науки могут изменять мир. – М.; СПб.: Центр гуманитарных инициатив, 2016. – 480 с.
7. Утюж І.Г. Парадигмальні засади освітнього простору: монографія / І.Г.Утюж. – Запоріжжя: «Просвіта», 2012. – 352с.

References

1. Global Education Futures <https://edu2035.org/#about>
2. The Global Future Education Foundation and Institute <http://global-future-education.org>
3. Our World in Data <https://ourworldindata.org/projections-of-future-education>
4. Luksha P. V ozhidanii «devyatogo vala»: kompetentsii i modeli obrazovaniya dlya 21 veka. [https://vbudushee.ru/files/Kompetentsii i modeli dlya obrazovaniya 21 veka.pdf](https://vbudushee.ru/files/Kompetentsii_i_modeli_dlya_obrazovaniya_21_veka.pdf)
5. Utyuzh I. G. Spitsya N. V. Vikladannya filosofiyi v medichnih VNZ UkraYini: vikliki suchasnosti. / Irina Utyuzh, Natalya Spitsya //

- Suchasni pidhodi do vischoyi medichnoyi osviti v Ukrayini (z distantsiynim pid'ednanniam VM(F)NZ Ukrayini za dopomogoyu videokonferents-zv'yazku): materialy XIV Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastyu, prisvyachenoyi 60-richchyu TDMU (Ternopil, 18–19 trav. 2017 r.): u 2 t. / Ternop. derzh. med. un-t imeni I. Ya. Gorbachevskogo. – Ternopil: TDMU, 2017. – T. 2. – 392 s
6. Epshteyn M.N. Ot znaniya – k tvorchestvu. Kak gumanitarnyye nauki mogut izmenyat mir. – M.; SPb.: Tsentr gumanitarnykh initsiativ, 2016. – 480 s.
  7. Utyuzh I.G. Paradigmalni zasady osvitnogo prostoru: monografiya / I.G.Utyuzh. – Zaporizhzhya: «Prosvita», 2012. – 352s

УТЮЖ И.Г.

доктор философских наук, профессор,
заведующий кафедрой общественных дисциплин
Запорожского государственного медицинского университета
(г. Запорожье, Украина), e-mail: utyh13@ukr.net

СПИЦА Н.В.

кандидат философских наук, доцент,
доцент кафедры общественных дисциплин
Запорожского государственного медицинского университета
(г. Запорожье, Украина), e-mail: nspitsa@meta.ua

РЕАЛИЗАЦИЯ ГУМАНИСТИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАНИИ КАК ОТВЕТ НА ВЫЗОВ ВРЕМЕНИ

Аннотация

В статье исследуются актуальные проблемы современного высшего образования, которое переживает крупные трансформации, связанные с глобальной технизацией всех сфер бытия современного человека. Дегуманизация современного мира делает новый вызов преподавателям гуманитарных и философских дисциплин, когда возникает актуальная потребность вновь напомнить обществу, как глобальному, так и

отечественному о месте гуманитарных наук в современной жизни. Ведь без их регуляторной, в общественном смысле, роли дегуманизация достигнет точки невозврата.

*Особенность статьи выражена в принятии **методологической дуальности** которая стала возможной в философской традиции **постмодернизма**, когда одинаково полезными могут оказаться экзистенциальная и прагматическая, позитивистская и феноменологическая методологические базы.*

***Научная новизна статьи** заключается в том, что на примере Запорожского государственного медицинского университета демонстрируется практическая реальность введения новых технологий в высшем образовании и формирование на их базе жизненно необходимых для полноценного развития общества гуманистических технологий, которые становятся механизмами трансформации недостатков инноваций высшей системы образования в преимущества.*

***Ключевые слова:** дегуманизация, технологизация, технологии, гуманистические технологии, практикоориентированное образование, он-лайн курсы.*

UTYUZH I.G.,
Doctor of Philosophy, Professor,
Head of the Department of Social Studies
Zaporizhzhya State Medical University
(Zaporizhzhya, Ukraine), e-mail: utyh13@ukr.net

SPITSA N.V.
PhD, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Social Studies
Zaporizhzhya State Medical University
(Zaporizhzhya, Ukraine), e-mail: nspitsa@meta.ua

IMPLEMENTATION OF HUMANISTIC TECHNOLOGIES IN EDUCATION AS AN ANSWER TO THE CHALLENGE OF TIME

Summary

The article examines actual problems of modern higher education which is experiencing heavy transformations related to the global technicalization of all spheres of modern human being.

Dehumanization of the present-days world makes a new challenge to teachers of humanitarian and philosophical disciplines about the urgent need of reminding both global and native society about the place of the humanities in modern life. After all, without their regulatory, in the social sense, role dehumanization will reach the point of no return.

The problem is that humanitarian disciplines simply do not have and do not care about technologies. They study people and all areas of cultural activity, but they themselves remain passive because they do not have their own technologies. They study creativity, but they do not create anything by themselves. Philosophy tries to know the root causes, formulates and explores the universal concepts of reality, but does not try to interfere with the real world, does not give us new principles for creating a certain new reality.

We, teachers of humanities, are really involved in to the complicated social process of total engineering and total consumption, where "seduction and temptation" are the main technologies of modern education, where the lecture gave way to acting performance and education itself rather reborn in to the simulation process where the game became a learning method. Therefore, we understand that will be able to fulfil our task only under the condition of personal transformation: from researchers – collectors of information to the creators – authors of the new reality of education with new technologies.

The peculiarity of the article is expressed in the acceptance of methodological duality which became possible in the philosophical tradition of postmodernism, when existential and pragmatic, positivist and phenomenological methodological bases can be equally useful.

The scientific novelty of the article is that on the example of the Zaporizhzhya State Medical University the practical reality of implementation the new technologies

of higher education are demonstrated. And the formation of vital for the full-fledged development of society humanistic technologies which become the mechanisms for transforming the flaws of the higher education system innovation into advantages are disclosed. ZSMU actively participates in the global network of higher medical education players which quickly and productively learn to answer the challenges of our time. Two main directions are represented as new technologies: on-line courses that provide the implementation of new educational projects in the global educational space (difficult to imagine a modern higher education institution without them) and practice-oriented education, adult education, which is realized in two directions: a) educational program for Doctors of Philosophy (PhD); b) the project "School for a Young Teacher".

Today social sciences became the "methodological regulative" for the modern society. Person`s philosophical culture formed and developed through analytics, critique of ideals, norms of culture of thinking is regulatory. Preservation of socio-humanitarian, philosophical disciplines in the educational discourse – chance to form a human outlook as an ontological factor that directs the existence of man.

Modern education not only received a large number of new technological tools which should learn to use with the optimal result. It becomes a political, therapeutic, social technology. And teachers of humanities should take this into account and use new technologies in order to avoid the catastrophe of global dehumanization.

Key words: *dehumanization, technologization, technology, humanistic technologies, practice-oriented education, on-line courses.*